

RAS (Rasspecifik Avelsstrategi) FÖR POMERANIAN AVELSSTRATEGI

POMERANIAN - RASENS BAKGRUND OCH UTVECKLING

Pomeranian kommer ur Mellaneuropas äldsta hundtyp. De var från början medelstora ca 15 kilo tunga spetsar som främst användes som gårdsvavar (vakthundar).

I kullar hos dessa spetsar föddes påtagligt små individer som man från början inte såg något användningsområde för. När salongskulturen och vana att ha lyxhundar bredde ut sig fanns det intresserade som tog tillvara de små exemplaren och började avla vidare på dem. De var då i storleksordningen 7-12 kilo.

I slutet av 1800 talet började drottning Viktoria av England att intressera sig för rasen vilket ökade dess popularitet. Man hade på den tiden olika klasser på utställningar, över och under vissa vikter, som hela tiden ändrades.

Vid 1900 talets början var Pomeranians nere i vikter under 3,5 kg. På den tiden var ibland storleken viktigare än exteriören och sundheten. Att på mindre än 100 år krympa en ras från 15 kg till under 3,5 kg ger en del dåliga effekter såsom för stora foster, mycket ojämna kullar och liknande.

Än idag kan vi se spåren av detta.

Under det senaste århundradet har standarden ändrats ett flertal gånger. Fram för allt vad beträffar storlek, pälsstruktur, ögonform och svans.

De olika storlekarna finns ännu kvar under rasnamnen Klein Spitz, Mittel Spitz, Gross Spitz och Keeshond.

Idag delar Pomeranian fullständigt rasstandard med Klein Spitz förutom storleken.

Rasens ursprungsland är Tyskland och namnet kommer av att man ansåg att rasen hade sin upprinnelse i Pommern.

HÄLSA

Hundens hälsa och välbefinnande skall alltid komma i första hand, det vill säga störst hänsyn skall tas till hälsostörningar som orsakar lidande hos hunden. Man skall prioritera avel som gynnar avkommans möjlighet till ett långt liv utan hälsostörningar.

Pomeranian är en relativt frisk ras som av försäkringsbolagen placerats i normal skadegrupp.

Som hos alla raser förekommer även hos Pomeranian ett flertal genetiska defekter. Genom hälsoenkäter och försäkringsstatistik kan man utläsa att de vanligaste ärftliga problemen hos Pomeranian är : Knäledsfel (patellaluxation), hudproblem framför allt tillväxthormonbrist (black skin disease), tandlossning vanligen orsakad av tandsten, anfall/kramper och andningsproblem förekommer också, vanligen traceal kollaps.

Goda regler är att:

- vid genetisk belastning alltid överväga vad den enskilda hunden kan tillföra rasen.
- avla så att man minimerar risken att utsätta valpar och valpköpare för lidande.

Patellaluxation:

Betyder att knäskålen kan rubbas ur sitt läge på ett onormalt sätt.

Patellaluxation orsakas av att det är för grund fåra för knäskålen att ligga i eller att lårbenet är felställt så att bakbenet beskriver en bågform (hjulbent) sett bakifrån. Felet kan orsaka hunden lidande.

Detta är rasens vanligaste genetiska defekt. Studier saknas som helt klargör hur Patellaluxation nedärvs, vissa tror enkel autosomal recessiv, andra polygen (som är den vanligaste uppfattningen). Ytterligare en studie finns där forskaren anser att "PL" är kopplad till dvärgväxt. Eliminering av arvsanlag för patellaluxation följer reglerna vid okänd eller polygen arvsång. Det innebär att drabbade hundar inte bör användas i avel och att avelsdjur bör väljas från så bra kullar som möjligt. Eftersom förekomsten av patella är hög i rasen väljer man först bort de gravare fallen. Och efterhand som förekomsten minskar tolererar man allt mindre avvikelser. Alla avelsdjur bör knäledsundersökas av en godkänd veterinär. Information om vilka som är godkända kan fås från SKK. De godkända veterinärerna skall ha "Specialkompetens i hundens sjukdomar".

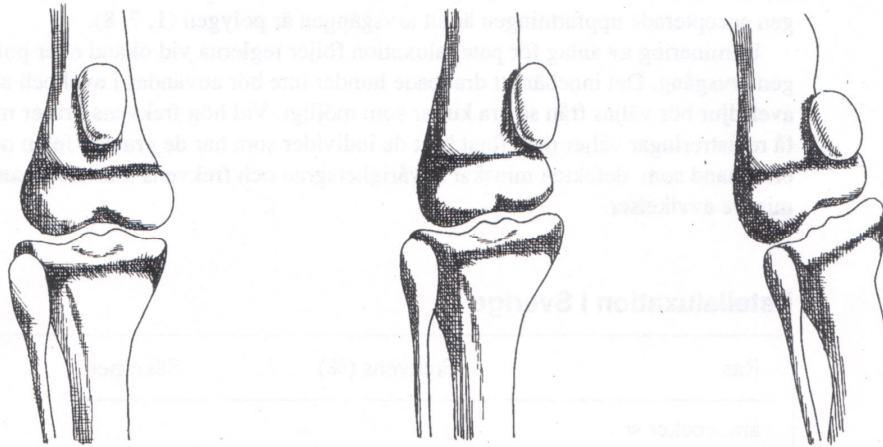
Recessivt autosomalt anlag

Cirka 5% av de anomalier som har känd arvsång nedärvs enkelt recessivt. Under förutsättning att inga defekta individer används i avel är alla drabbade djurs föräldrar anlagsbärare. Anomalin drabbar båda könen lika ofta. Av avkomman visar 25% symtom och 75 % är friska. Av de friska avkommorna är två tredjedelar eller 67% anlagsbärare och en tredjedel-33% genetiskt fria. Vid få valpar kan man slumpmässigt få stora avvikelser från dessa procental.

Polygen

Polygena anomalier orsakas av att många genersom har samma effekt adderas. Varje gen ger ett litet bidrag och antalet polygener avgör graden av defekt. Nedärvning av polygener kan inte förutses med samma matematiska exakthet som är möjlig vid enkla arvsångar. Riskerna att en polygent orsakad anomali skall dyka upp varierar från familj till familj.

Patellaluxation (luxatio patellae congenita)

Normal knäled

Lindrig Patellaluxation

Grav Patellaluxation

Patellaluxation kan graderas på en skala 1-4 (baserad på Putnam-skalan)

0: Normal

- Grad 1: Patella är hypermobil. Den kan luxeras manuellt men återgår spontant till normalt läge.
- Grad 2: Patella kan luxeras antingen manuellt eller spontant och är luxerad så länge benet är böjt. Den återgår till normalt läge när benet sträcks.
- Grad 3: Patella är mestadels luxerad. Om leden sträcks kan den reponeras manuellt men reluxerar när man släpper den.
- Grad 4: Knäskålen är permanent luxerad. Den kan inte reponeras manuellt.

Strategi:

Genom upplysning i olika medlemsforum arbeta för att inom en 5 års period ska alla avelshundar vara knäledsundersökta.

Undersökningen skall vara gjord efter 12 månaders ålder och före avelsdebut.

I avel bör man sträva efter att bara använda hundar utan anmärkning.

Hudproblem:

Inom raser förekommer hundar med tillväxthormonbrist som visar sig genom att hunden blir mer eller mindre pälslös på delar av eller hela kroppen utom på huvud och benens nedre del. Huden kan också färgas svart därav namnet "black skin disease". 9 av 10 drabbade är hanhundar. Det ärvt troligen recessivt vilket betyder att båda föräldrarna till en drabbad individ bär på anlaget.

En anlagsbärare är en till synes frisk hund som lämnar sitt anlag till hälften av sina avkommor. Detta kan ske i generationer och plötsligt dyka upp om man parar ihop två anlagsbärare. En drabbad individ skall inte användas i avel då man tror att den lämnar sitt anlag till ALLA sina avkommor.

I vissa fall har man också konstaterat att det kan förekomma fel i nivån av hormonet thyroxin. Detta fel ger mycket liknande symtom som tillväxthormonbrist.

Strategi:

Man bör inte använda drabbade individer och kända anlagsbärare i avel. Publicera nya rön om denna genetiska defekt och förbättra avelsstrategin alltefter att kunskapen om defekten blir större.

Tandlossning:

Många Pomeranians har dåliga tänder vilket beror på anlag att få tandsten, små tänder och/eller svaga/tunna käkar.

Strategi:

Sprida information om hur man sköter hundens tänder och att uppfödarna blir mer observanta på problemet.

Man bör inte avla på hundar med svaga käkar och stora tandförluster.

Anfall/kramper:

Epilepsi, ospecificerade kramper och blodsockerfall är sparsamt förekommande och de tre först angivna orsakerna till att Pomeranians får anfall. Hos rasen förekommer hundar med öppen fontanell och kraftigt välvd panna vilket är en av de kända orsakerna till anfall.

Strategi:

Undvika att använda hund i avel med öppen fontanell och kraftigt välvd panna. Standarden anger att öppen fontanell är ett diskvalificerande fel.

Hundar med konstaterad epilepsi skall inte användas i avel.

HANHUNDSANVÄNDNING

Överanvändning av enskilda individer utgör en av de största farorna i hundaveln. Därför är det viktigt att ge uppfödarna information om vilka individer som redan har många avkommor och barnbarn.

Hanhundsägarna har i detta sammanhang ett stort ansvar.

Informationen behövs också för att öka förståelsen för fördelarna med att använda äldre hanar i aveln, i motsats till de unga hanarna. Flera av de genetiska defekterna på rasen kanske upptäcks först vid ca 12 månaders ålder. Att upptäcka vilka dolda (recessiva) fel en avelshund bär på kan ta många år.

Strategi:

Hanhund bör inte användas i aveln innan han fyllt 12 månader.

En avelshane bör inte bli far till mer än 5 % av antalet valpar i en generation.

Vilket betyder maximalt 30 kullar under en hanes livstid (under de senaste 10 åren har endast 4 hanar haft fler kullar än det nu rekommenderade taket).

Medelvärdet bör ligga på 10-12 kullar per hane eller ca 25 valpar.

En avelshane bör inte ha fler barnbarn än 60-70 individer under sin livstid.

Rasklubbens avelskommitté skall fortlöpande kontrollera och informera berörda hanhundsägare när taket för barnbarn närmar sig.

FERTILITET

I Djurskyddslagen §2 står det:

Enligt 2 § Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:111) får djur som nedärver missbildning eller andra egenskaper, som medför lidande för avkomman eller negativt påverkar avkommans naturliga funktioner, inte användas i avel. Ett djur får inte heller användas i avel om det nedärver disposition för hög frekvens allvarliga sjukdomsfall eller förlossnings-svårigheter eller om det saknar förmåga att föröka sig på ett naturligt sätt. Denna bestämmelse har tillkommit för att följa de rekommendationer som Europarådets konvention om djurskydd för sällskapsdjur antagit. Enligt denna konvention ska hänsyn tas till anatomiska, fysiologiska och beteendemässiga egenskaper som kan äventyra antingen avkommans eller moderns hälsa och välbefinnande. Avsikten med paragrafen är bland annat att ge stöd för de bekämpningsprogram mot ärftliga defekter som i dag genomförs inom många rasklubbar.

I SKK's grundregler 2:6 står det: *att endast använda hundar som kan fortplanta sig naturligt.*

Den genomsnittliga Pomeranianskullen ligger på 1,9 registrerade individer.

En i flera avseenden låg siffra.

Tikar som endast blir dräktiga med en valp löper en ökad risk att förlösas med kejsarsnitt och valpen har inga syskon att träna socialt beteende med.

En jämförelse med likartade raser visar att Pomeranians har betydligt lägre kullgenomsnitt.

Tikarna är vanligen utomordentligt goda mödrar med gott om mjölk och ett stort tålamod. De blir ganska lätt dräktiga och insemination är mycket ovanligt.

Vid ca 14 månaders ålder är de flesta Pomeraniantikar så mogna att de bör kunna tas i avel för första gången.

Strategi:

Inte para tik yngre än 14 månader.

Uppfödare bör undvika att i generationer avla på individer som är födda i små kullar.

Uppfödare bör undvika att avla på individer födda med kejsarsnitt.

Inte använda tikar med förlossningsproblem i aveln.

Inte använda tikar med dålig modersinstinkt och ingen eller lite mjölk i juvren.

MENTALITET

Pomeranian är en sällskapshund som i stort sett saknar jaktlust. Den skall ha ett temperament som gör att den på ett bra sätt kan leva tätt inpå människor och klara de vardagliga händelserna i samhället.

Sådana egenskaper bör vara gott självförtroende, positiv i mötet med andra människor och djur, lättlärd och snabbt lugna ned sig om den blivit upprörd.

Ängsliga, skälliga hundar är något som bör undvikas i aveln.

I begreppet god mentalitet skall också inräknas att avelstikarna är goda mödrar som tar väl hans om sina valpar och på detta vis överför sina goda egenskaper till sin avkomma. Hundar har både ett genetiskt och socialt arv.

Mentalbeskrivning Hund

Som uppfödare kan man använda sig av SKK´s vedertagna utvärderingsmetod – Mentalbeskrivning Hund (MH)– för att utvärdera Pomeranians mentalitet.

Hundägare och uppfödare rekommenderas att mentalbeskriva sina hundar företrädesvis i åldern 12-24 månader.

Hund som mentalbeskrivs skall vara minst 12 månader. Det finns ingen övre åldersgräns. Mentalbeskrivning ger förutsättning för en god uppföljning av hundars mentalitet. Genom att så många hundar som möjligt beskrivs kan mentala förändringar i rasen uppmärksammas.

Detta är ett ansvar som varje uppfödare och hundägare skall vara medveten om.

Strategi:

Verka för ett ökat intresse för MH och att nå ett statistiskt underlag på ca 100 beskrivna Pomeranians.

Rasklubben skall, om intresse finns, själv anordna MH under de kommande 5 verksamhetsåren och om möjligt få egna utbildade beskrivare inom rasen. Utifrån de 100 beskrivna individerna sammanställs ett protokoll för att åstadkomma en rasprofil för Pomeranians. Uppfödare bör endast använda mentalt sunda hundar i avel.

GENETISK VARIATION

Inavelsnivån hos rasen har närmast sig acceptabla medeltal under den senaste 10 års perioden .

Från att 1993 ha haft en total inavelsgrad på 5 % har det 2003 sjunkit till 2,8 %. Den rekommenderade maximala nivån för rasen är 2,5 % inavel.

Inavelsstegringar därutöver innebär på sikt allvarliga risker framför allt för hundarnas allmänna hälsa och tilltagande ofruktsamhet.

Stark inavel har alltid nedsättande effekter på fruktsamhet varför man inte skall göra tätare inavelkombinationer än kusiner, vilket resulterar i en inavelsgrad på 6,25 %.

Den tillgängliga avelsbasen i rasen är tillfredsställande men utnyttjas inte.

För närvarande utnyttjas ca 50 % av den tillgängliga avelsbasen.

Det finns flera förklaringar till varför hela avelsbasen inte används.

Det finns en gammal förlegad tro som troligen har sin upprinnelse hos de brittiska uppfödarna. Nämligen att man inte fick tappa sina linjer och skulle därför alltid se till att para inom familjen. Lite släkt skulle föräldrarna vara för att behålla sina linjer.

Ett annat problem är att uppfödare av olika anledningar inte vill blanda sina linjer med varandra.

Ett tredje är tron att ren utavel skulle ge otypiska hundar, vilket naturligtvis inte stämmer.

Uppfödarnas val av avelsdjur är inte så enkelt som att de inte skall vara mer släkt än 2,5 %.

Det är många egenskaper som skall vägas in innan en parning görs.

Vad är målet med parningen? Vill man förbättra en detalj, vill man bara ha en viss färg, söker man en speciell typ på sin uppfödning eller vill man undvika genetiska defekter?

Varje gång man svarar ja på en sådan fråga faller flera valbara avelshanar bort ur inavelssynpunkt.

Strategi:

Det är av stor vikt att bibehålla och helst öka rasens genetiska variation.

Ett målinriktat arbete med att sänka inavelsgraden till 2,5% eller därunder skall inledas av rasklubben

Närmare släktskapsparningar än att föräldrarna är kusiner bör ej göras.

Ren kusinparning ger en inavelsgrad på 6,25%.

Tätare inavel såsom helsyskonparningar eller parningar mellan far och dotter eller mor och son skall aldrig göras.

EXTERIÖR

Begreppet typ avser summan av de detaljer som tillsammans utgör rasen Pomeranian och klart skiljer den från varje annan ras.

Pomeranian är en sällskapshund som i stort sett saknar jaktlust, kvadratisk och normalbyggd av spetstyp.

Rasens utveckling grundas på uppfödarnas val av avelsdjur och de hundar som visas på utställning. Medan våra bästa Pomeranians är av hög internationell klass finns det en omfattande avel på individer av okänd kvalitet.

Strategi:

Öka uppfödarnas intresse att föda upp exteriört fullgoda djur.

Öka kvaliteten på genomsnittsindividen.

Rasklubben skall verka för att uppfödarna är väl förtrogna med rasstandarden och dess innebörd samt att ha kännedom om rasens ursprung och användningsområde.

Uppfödare bör i möjligaste mån delta på av Pomeranian Klubben eller SSUK anordnade uppfödaremöten och konferenser för att hålla sig informerade om vad som händer inom rasen.

Rasklubben skall verka för att öka andelen meriterade hundar i aveln.

MÄTBARA MÅL OCH TIDSPLAN

Pomeranian Klubben och SSUK har ansvaret för rasens utveckling. Pomeranian Klubben har som övergripande mål att väcka intresse för och främja avel med psykiskt och fysiskt samt exteriört fullgoda och rastypiska individer.

Rasens utveckling grundas nästan helt på uppfödarnas val av avelsdjur varför det är av stor vikt att ha en gemensam policy som tar tillvara rasens möjligheter att fortleva.

Aveln skall vara målinriktad, hållbar och långsiktig. Med hållbar menas att det inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet och funktion samt inte heller tömmer rasen på dess genetiska variation.

Avel och uppfödning skall ske i enighet med SKK's grundregler, policy, djurskyddslagen och konsumentköplagen samt det rasset specifika hälsoprogram och den avelsstrategi som utarbetats av Pomeranian Klubben.

För en fortsatt positiv utveckling av rasen har Pomeranian Klubben utarbetat följande riktlinjer som stöd för avelsarbetet:

Verka för ökad genetisk variation och minskad inavelsgrad..

Bibehålla den rastypiska mentaliteten där det uppmärksamma, tillgivna, livliga, lättlärd ligger till grund.

Verka för god hälsa som ger ett långt liv utan hälsostörningar.

Bibehålla funktionell exteriör med det vackra välformade huvudet, korta ryggen, rastypiska pälsen, högt ansatta svansen och kontrasten mellan nätthet och styrka.

Arbeta för ökad fertilitet.

Verka för ökad kunskap hos uppfödarna.

Rasklubben bör tillsammans med uppfödarna ta reda på mer fakta om valpkullarna, exempelvis antal levande/döda valpar i kullarna och hur många parade tikar som går tomma. Detta arbete bör vara ett 3 års projekt.

Pomeranian klubbens avelskommittén förbehåller sig rätten att justera och uppdatera Rasspecifik Avelsstrategi för Pomeranian så fort det kommer nya rön och forskningsresultat av betydelse.

Källförteckning:

2 hälsoenkäter till uppfödare och ägare av Pomeranians.

Försäkringsstatistik från Agria, Sveland, Folksam och IF

Avelsanalys gjord av Per-Erik Sundgren.

Ras standarden.

SKKs rasdata.

SKKs Sund Hundavel

I tidningen Pomeranian har RAS relaterade information varit införd i följande nummer:

2:2002, 4:2003, 2,3 och 4:2004.

Följande uppfödar- och medlemsträffar har handlat om RAS:

2002 Ånnaboda - Genomgång av hälsofrågor och info om RAS.

2003 Hallstahammar – Föredrag av Docent vet Ann Sofie Lagerstedt som pratade om Parning, valpning och dräktighet. Föredrag av Chefsvet. Lage Bellström som pratade om hud- och pälsproblem.

2004 Ånnaboda – Genomgång av RAS dokumentet.

Arbetet med RAS har fortlöpande redovisats vid alla årsmöten sedan 2002.